

An aerial photograph of a region, likely in the Netherlands, showing a mix of green fields, a river, and urban areas. Two concentric yellow circles are drawn around a central point. Three white arrows originate from this central point and point towards different directions: one towards the top right, one towards the bottom right, and one towards the left. The central point is located near an industrial area labeled 'Industriekwartier'. Other labels on the map include 'De Birk', 'Bloemenbuurt-West', 'Bosvijver', and 'Birkhoven en Bokkeduinen'.

Omgevings- adviesraad in de praktijk

Avond vol Energie – 31 maart 2026

Sander ten Caat

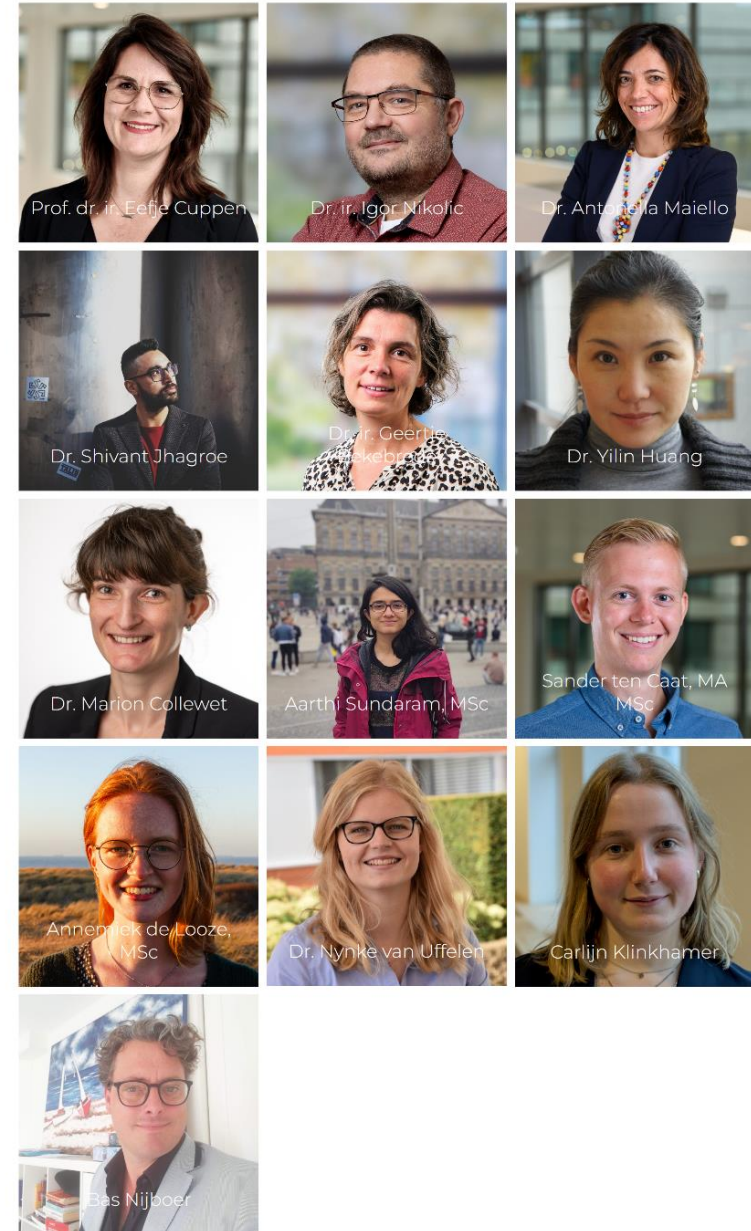
Universiteit
Leiden

Even voorstellen

- Vervang Jaap Blijleven
  - Zijn punten zijn meegenomen in deze presentatie
- Onderzoeker JustETrans
  - Co-creating just and effective energy transitions: supporting decision-making through participatory multi-modelling
  - www.justetrans.nl

Universiteit
Leiden
Instituut Bestuurskunde

*Wat zijn volgens jou de belangrijkste doelen van participatie
in de energietransitie?*

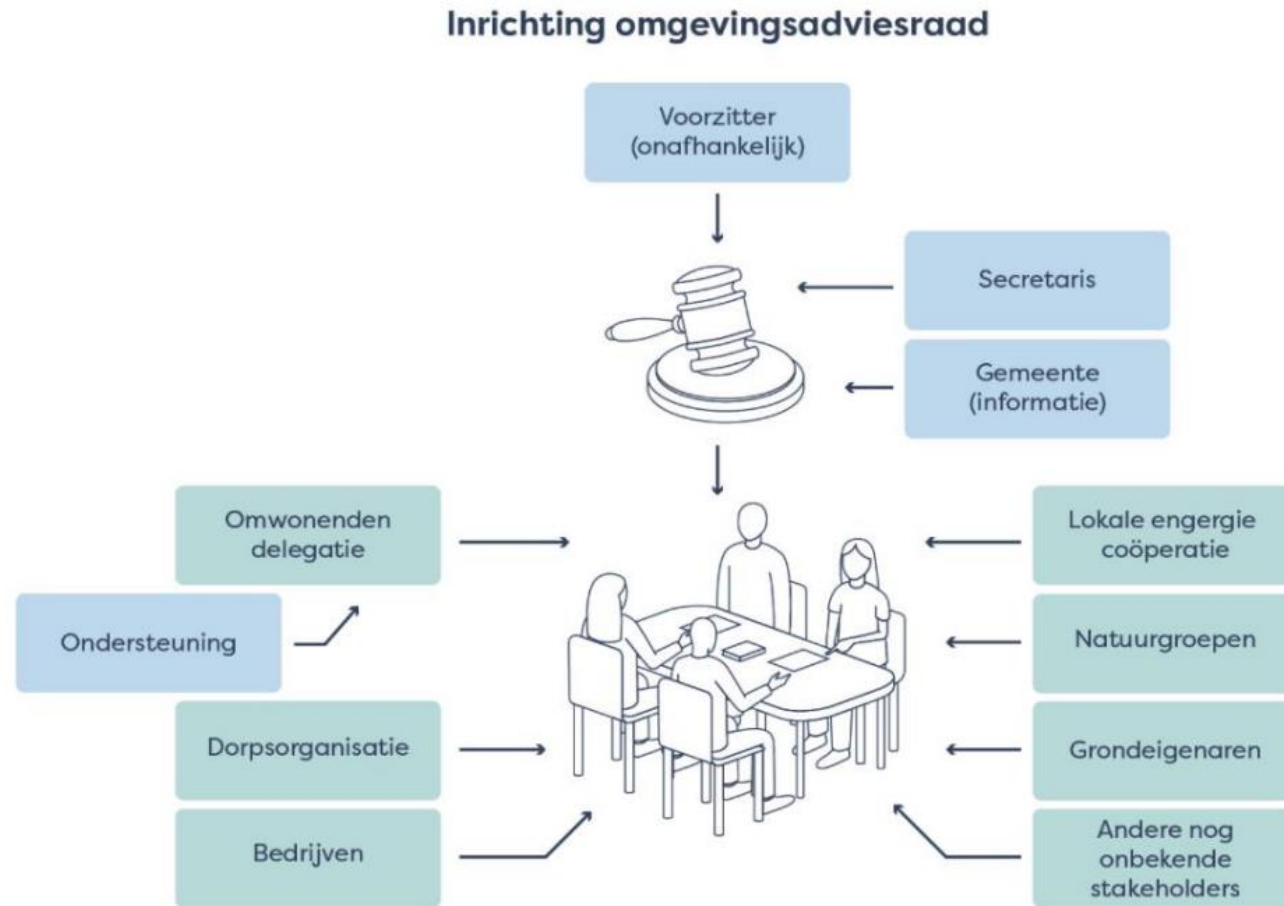
Omgevingsadviesraad? Wat? Waar?

Figuur 1 Ligging plangebied windturbines de Issett

- 2 turbines
- Maximaal 242,5 meter
- ~4 MW per stuk
- Voor ~6000 huishoudens

Omgevingsadviesraad? Wat? Waar?

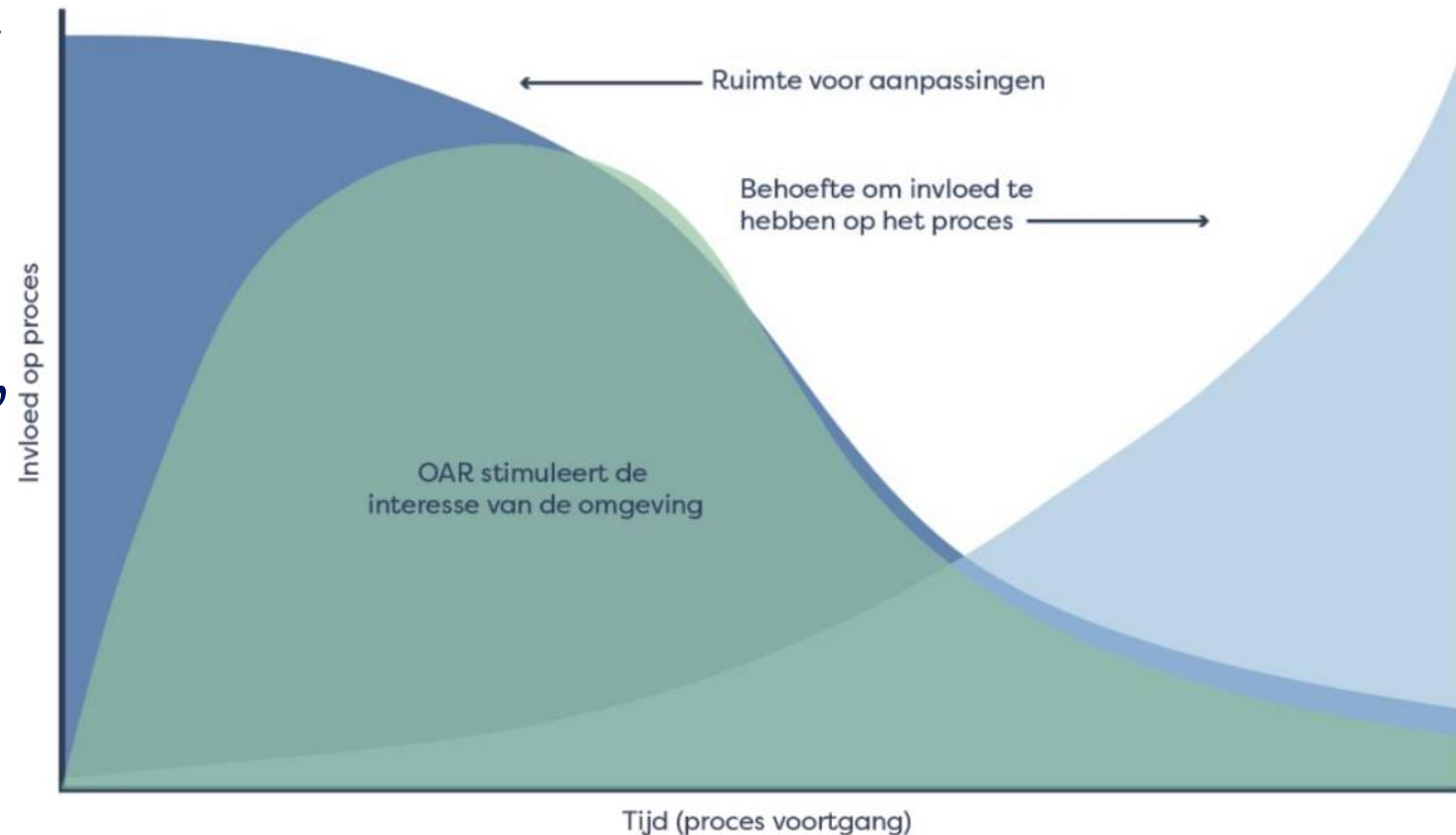
- Maximaal ~20 leden
- 2 vertegenwoordigers per belangengroep
- Zo divers en representatief mogelijk

Afbeelding uit [Handboek Omgevingsadviesraad](#)

Figuur 1: Alle belangen die ertoe doen zijn vertegenwoordigd

Omgevingsadviesraad? Wat? Waar?

- Doel: gelijk speelveld creëren tussen alle relevante belanghebbenden
  - Kennissessies van belang
- Uitkomsten:
  - Aanvullende afspraken: overlast, gebiedsfonds, communicatie, monitoring, ecologie
  - Meer acceptatie? Betere informatievoorziening? Gelijk speelveld?

Het onderzoek

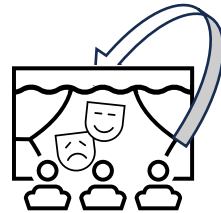
- OAR Amersfoort: December 2023 – Januari 2026
  - Onderzoek: April 2024 – Januari 2026
- Focus: Frames van energierechtvaardigheid
  - *Hoe worden ze geuit en gevormd door (het ontwerp van) interpersoonlijke interacties in participatie?*
- Aanpak: Dramaturgie
  - Sociale interacties als theaterstuk

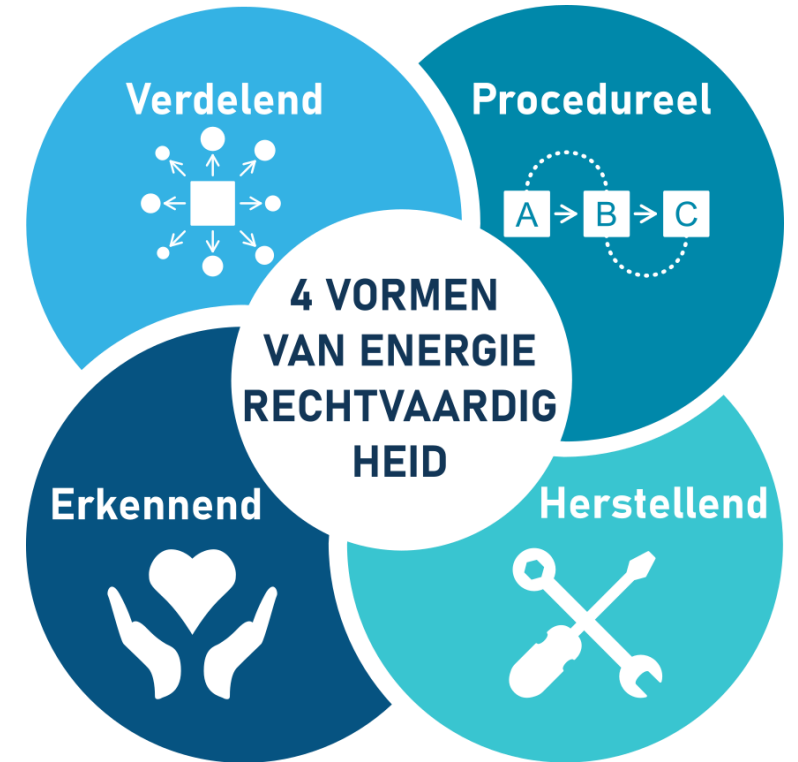
Scripting

Setting

Staging

Inzichten: voor de onderzoeksfase

December 2023 – Maart 2024

- 25 leden:
  - Bewoners
  - Ondernemers
  - Energiecoöperatie
  - Protestgroep
  - Landschapsorganisaties
  - Industriegebied
  - Boerenorganisatie
  - Klimaatgroep
  - Recreatieve sector
  - Natuurbeschermingsorganisaties
  - Waterschap
  - (Ontwikkelaar)

Impressies

- “22 tegen en 3 voor”
- Rommelig begin
- *“Zorg dat voor- en tegenstanders goed vertegenwoordigd zijn”*
- *Zorg voor een veilige sfeer voor alle perspectieven*
- *Laat zien dat je OAR serieus neemt: randzaken op orde*

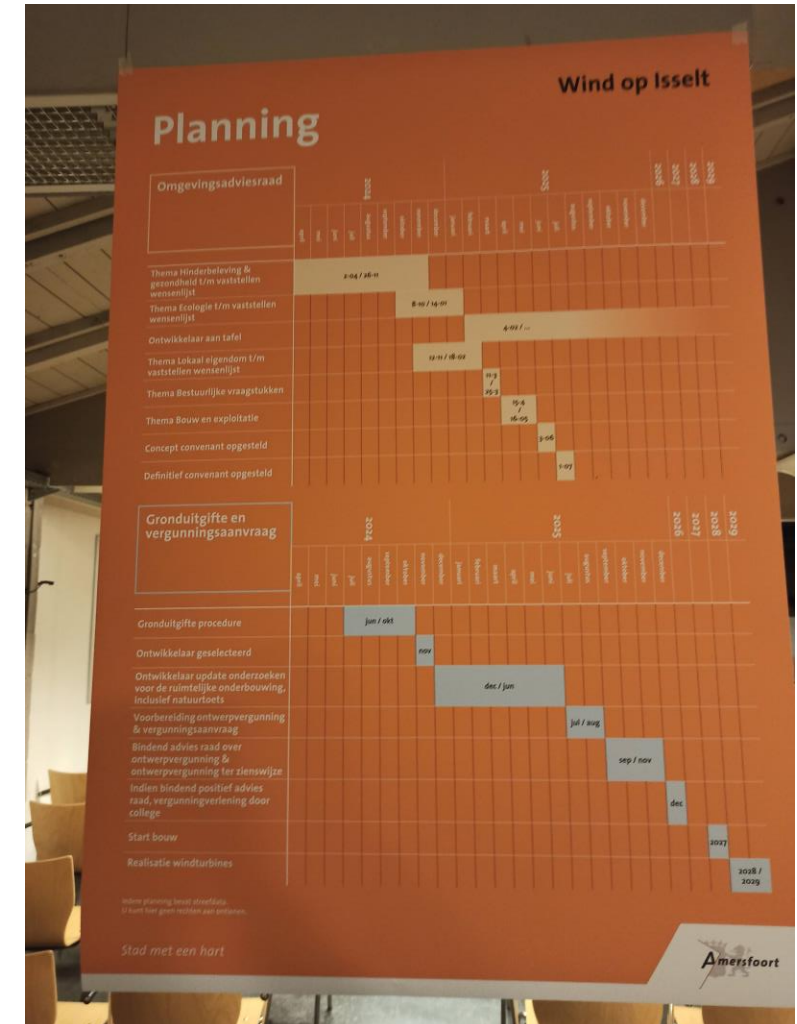
Inzichten: machtsstrijd

April – Juni 2024

- Wie bepaalt de duur en reikwijdte van de OAR?
- Resultaat: geen vooruitgang, overleggen gedomineerd door één perspectief

→ “Zorg dat voor- en tegenstanders goed vertegenwoordigd zijn”

→ “Wees als gemeente streng op de vraagstelling”
→ Participanten zouden alsnog OAR kunnen gebruiken voor hun eigen doelen!

Inzichten: ruimte voor perspectieven

September – Oktober 2024

- Machtsstrijd verholpen: vraagstelling verduidelijkt
- Meer ruimte voor andere perspectieven
- Sommige standpunten naar de backstage

→ *Zorg voor een duidelijk verhaal*

→ *“De OAR kan polarisatie niet wegnemen”
(Handboek OAR)*

→ *Je hebt een rol in welke stemmen je legitimeert*

Inzichten: kennisvraagstukken

November 2024 – Januari 2025

- Opzet 4 subgroepen:
  - Meer productieve overleggen
  - Perspectieven kregen ‘eigen ruimte’
  - Werklast vergroot!

→ *Geen OAR is hetzelfde*

→ *Ruimte voor consensus én meningsverschillen*

→ *“Zorg als gemeente voor aanvullende budgetten voor contra-expertise”*

→ *OAR creëert kennis, maar waak voor wantrouwen*

Inzichten: onderhandelingen

Februari 2025 – Juni 2025

- Ontwikkelaar eindelijk aan tafel: begin onderhandelingen
- Heroriëntatie deelnemers
- Weinig tijd voor afspraken

→ *Zorg voor duidelijke rolverdelingen*

→ *Reserveer voldoende tijd: zorgvuldigheid boven snelheid*

→ *Neem kosten voor omgeving (overlastbeperking, Omgevingsfonds) mee in aanbesteding (Jaap)*

renewable factory
energy to share

Inzichten: afspraken maken

Juni 2025 – Januari 2026 (einde)

- Herhaalde (bewuste) vertragingen van het proces
- Veel goede afspraken, maar...

→ *“Zorg als gemeente dat al je onderzoek helemaal af is voordat je de OAR start”*

→ *Laat zien dat je input leden serieus meeneemt*

→ *Ruimte voor het informele? Voor emoties?*

→ *Zorg voor duidelijke, realistische doelen van participatie*

De Stad Amersfoort.nl

Omgevingsadviesraad weigert massaal convenant over windmolens op Isselt

POLITIEK

• Foto: beeldbewerking Nieuwsplein33 • wo 28 jan, 12:02

RTV
Utrecht

Nieuws

Radio

Kijk

Meer

Projectontwikkelaar bedreigd om plannen voor Amersfoortse windturbines

Nieuwsplein33 11 februari, 12:40 • Aangepast 19 maart, 02:01 • 4 minuten leestijd

Reflecties + discussie

- Intensief proces + grote gevoelde verantwoordelijkheid!
  - Kun je dit van mensen vragen? En van wie dan?
  - Hoe geef je alle stemmen toegang tot het proces?
  - Kom je ooit tot een gelijk speelveld? Is dat wel een goed doel?
  - Hoe weeg je openheid tegenover vertrouwelijkheid?
- Hoe past dit in een representatieve democratie?
  - Nadruk op stem lokale omgeving: maakt dat de energietransitie rechtvaardiger?
  - Wat is er nodig naast een OAR voor rechtvaardige besluitvorming?
- Hoe voorkom je dat participatie met je op de loop gaat?

Overzicht inzichten

- “Zorg dat voor- en tegenstanders goed vertegenwoordigd zijn”
- Zorg voor een veilige sfeer voor alle perspectieven
- Laat zien dat je OAR serieus neemt: randzaken op orde
- “Wees als gemeente streng op de vraagstelling”
  - Participanten zouden alsnog OAR kunnen gebruiken voor hun eigen doelen!
- Zorg voor een duidelijk verhaal
- “De OAR kan polarisatie niet wegnemen” (Handboek OAR)
- Je hebt een rol in welke stemmen je legitimeert
- Geen OAR is hetzelfde
- “Zorg als gemeente voor aanvullende budgetten voor contra-expertise”
  - OAR creëert kennis, maar vaak voor wantrouwen
- Zorg voor duidelijke rolverdelingen
- Reserveer voldoende tijd: zorgvuldigheid boven snelheid
- Neem kosten voor omgeving(sfonds) mee in aanbesteding (Jaap) “Zorg als gemeente dat al je onderzoek helemaal af is voordat je de OAR start”
- Ruimte voor consensus én meningsverschillen
- Laat zien dat je input leden serieus meeneemt
- Ruimte voor het informele? Voor emoties?
- Zorg voor duidelijke, realistische doelen van participatie

Vragen? Opmerkingen? Baankansen?

Sander ten Caat – s.ten.caat@fgga.leidenuniv.nl

www.justetrans.nl

Universiteit
Leiden

1. Voor én door de buurt

Kofi Anan

2. Sociocratie in Vreeswijk

Maria Montessori

3. Omgevingsadviesraad in de praktijk

Nelson Mandela

4. Aan de slag met energiewet en WCW

Martin Luther King

5. Netcongestie tegengaan met bewoners

Plenaire zaal

